

****Наратор:**** Учини неко добро дело без очекивања и награде. Сигуран у знању да једног дана неко може да уради то исто за тебе. Човек постаје великан сходно степену на ком ради за добробит других људи. Немојте се трудити само ви да будете добри, већ и да свет што га иза себе остављате постане добар. Никад није касно да постанемо добри. Не можете учинити добро дело прерано јер никада не знате колико ће брзо за то бити прекасно. Доброта је језик који глуви могу да чују и слепи да виде. Нико није бескористан у овом свету ако олакшате терет другоме. Племенита дела раде се у тишини. Ако желиш да видиш промену у свету, ти мораш постати та промена. Где постоји љубав, ту постоји живот. Откриј љубав и покажи је читавом свету. Почине девета емисија из серијала Заједничарење у ком се бавимо јачањем солидарности са особама са инвалидитетом и или сметњама у развоју у циљу унапређења њиховог здравља и благостања. Серијал је суфинансиран средствима Министарства информисања и телекомуникација Републике Србије. У данашњој емисији овог серијала за тему имамо међусобну сарадњу Удружења особа са инвалидитетом. Стога ће нам саговорници бити госпођа Андреја Димитријевић, председница и оснивач удружења Сидро, госпођа Сања Стојановић председница Удружења студената са хендикепом Крагујевац и господин Микица Петронијевић, председник удружења Свици у мраку. Данашњу емисију тонски уређује Арсеније Вучковић, а води Ана Брзаковић.

****Ана Брзаковић:**** Драги Златоусти, почиње још једно издање емисије из серијала Заједничарење у ком се бавимо јачањем солидарности са особама са инвалидитетом. Као данашњу тему имамо међусобну сарадњу удружења која се баве потребама особа са инвалидитетом. За саговорнике у студију имам госпођу Андреу Димитријевић, председницу и оснивача удружења Сидро. Андреа помаже Бог добар дан и добро ми дошла у наш студио.

****Ана Брзаковић:**** Ту нам је и госпођа Сања Стојановић председница Удружења студената са хендикепом Крагујевац. Сања помаже Бог. Добар дан и Вама и добро ми дошли.

****Сања Стојановић:**** Хвала. Боље вас нашла.

****Ана Брзаковић:**** А тик до мене је и господин Микица Петронијевић председник удружења Свици у мраку који нам је пристигао из Аранђеловца. Микице помаже Бог и вама. Добро нам дошли у наш лепо град Крагујевац и у студио Радио Златоусти.

****Микица Петронијевић:**** Бог нам помогао свима и боље Вас нашао.

****Ана Брзаковић:**** Па ево на самом почетку данашњег издања емисије Заједничарење да кренемо од основе замисли ове емисије, а то је ваша сарадња. Како сте дошли на идеју да међусобно сарађују Сидро, Удружење студената са хендикепом Крагујевац и Свици у мраку. Ко жели да почне?

****Андреа Димитријевић:**** Ево да можда ћу ја испред Сидра да кренем. Пре свега јако ме радује што смо данас на овој теми. Обично веома често истичем и говорим да ништа велико не постижемо сами и заиста то мислим. Свако од нас у складу са својим вредностима и системом просто уверења гради то своје окружење и свако може да допринесе нечему великом, али ништа не можемо комплетно сами, је ли тако? Када сам први пут чула једно од гостовања моје колегинице Сање Стојановић у медијима, тада је нисам познавала. Прва ствар коју сам рекла назвавши ауторку емисије било је ко је ова жена и ја желим да је упознам и да разговарам са њом

зато што оно што је она тада говорила у мени је пробудило дивљење и велико дубоко поштовање и желела сам да видим, одмах сам видела да ту постоји велики простор за могућност сарадње посебно на пољу развијања инклузивног друштва у систему образовања. То нам је била почетна тачка. Тако је кренула наша сарадња. Онда смо кренули да развијамо блиско пријатељство. А с тим у вези и врло спонтано и слична прича је и са Свицима у мраку, па ћемо то мало касније да детаљније продубимо.

****Ана Брзаковић:**** Хоћете ви Сања да се...

****Сања Стојановић:**** Да, да, наравно. Пре свега мислим да је врло важно истаћи да без обзира што постоји пуно удружења која се баве, малтене се сви бавимо истом темом, врло је важно наћи за сарадњу онога ко на, хајмо рећи, генерално проблем гледа истим очима као и ви. Тачније покушава да нађе исто решење јер не мисле сви да је решење оно што и ви мислите да је решење. Просто свако има неко своје виђење што је скроз у реду и мислим да је јако важно и јако битно пронаћи неко удружење. Као што кажем Удружење студената са хендикепом траје већ 22 године ове године и рецимо сарадња са Сидром, тачније са Андрејом првенствено а могу рећи да смо се нашли негде на истим истим темама, истим решењима, тачније истим како бих рекла са исте тачке гледишта полазимо како би решили одређене проблеме и оно што је мени рецимо врло битно и што ја увек говорим не посматрам хендикеп или инвалидитет као нешто начин треба сад да кукамо нонстоп сваки дан него дајте да видимо шта ћемо да решимо у одређеним тренуцима у како ћемо да реагујемо у одређеном тренутку и шта је оно што радимо на дуге стазе не само кад нам се један пројекат заврши онда смо ту стали и то је то. Нећемо даље ништа. Тако да мислим да сваки корак који се направи без обзира колико је он био некад нам се чинио мали, ко зна шта у будућности може донети колико доноси свима нама. Значи и оно што је врло битно јесте да се прича не о проблемима него о свакодневном животу особа с инвалидитетом. Зато што никад нико од особа које нису инвалиди или нису особе са инвалидитетом не може знати да ли то данас сутра неће постати. Нико није изузет од тога. А мислим да је главни проблем у нашем друштву што већина људи сматра који немају никакав инвалидитет да су они изузети од тога.

Значи то то је просто нешто што се деси као што вам се дешава читав живот. Тако да мислим да је то опет кажем врло важно наћи некога ко гледа на на живот сличним или истим очима као ви да бисте се заједно упустили у ту авантуру која се зове не знам инклузија, спречавање дискриминације и прострука која се зове живот. Ето то је то.

****Ана Брзаковић:**** Микице одакле конекција вас из Свитаца у мраку, Сидра и поменутог удружења које води Сања?

****Микица Петронијевић:**** Па ја кад сам дошао на идеју да оснујем удружење Свици у мраку, мени је концепт мало другачији него код мојих дивних колегиница. Ја сам дошао на идеју да своје имање које сам наследио сеоско претворимо у један центар за дневни и вишедневни боравак. Значи да направимо ресурсе, капацитете где би родитељи са својом децом појединачно, али кроз удружење могли да дођу да ту бораве и да реализују активности које су неопходне да оплеменимо један дан нашој деци, а самим тим да оплеменимо живот. Оно што ми је најбитније да то није пројекат који траје кратко. То је пројекат који ће трајати цео живот. Тренутно реализујемо нешто што зовемо летњи инклузивни камп што траје шест месеци, али сада стварајући ресурсе и капацитете Боже здравља од следеће године најдаље две 2028. ћемо радити током читаве календарске године у неком одређеном броју. И некако природно се надоместило

као што је Сања рекла и у животу тражимо неки склад и хармонију са неким људима да би нам били пријатељи или сарадници и то је Бог уредио да тако неке енергије су се препознале и заиста постоји ширина и иста мисао што што би рекла Сања са уверењем да се боримо за сву нашу децу и да некако свест та која је нестала код наших људи што је Сања рекла да се понашамо бахато као да сутра нам се ништа не може десити. Дај Боже да нам се не деси, али не знамо шта шта носи јутро. И зато је било поражавајуће у скупштини када велика већина посланика није ни окренула главу да се осврне као да су Богом дани. И то је оно што нас је заболело. Али мислим да делим исту мисао, свих троје веома позитивно гледамо, радујемо се животу и желимо да нас тако људи доживљавају, наша деца. И исто ја имам тај став. Стално говоре шта наша деца не могу, а ја приказујем шта могу. И радили смо изложбе наше деце која су сликала, певају, цртају, глуме и тамо ћемо спроводити радне терапије и свашта нешто лепо и плесне терапије да оплеменимо њима живот као што рекох, али уједно и да изградимо себе кроз тај рад за њих.

****Ана Брзаковић:**** Пошто нас сада можда слушају људи који нису упознати са радом ни једног од поменутих три удружења. Хоћемо ли за почетак да представимо ваша удружења премда су и Сања и Андреја биле моје гошће у једном од претходних серијала, али није згорег да подсетимо наше слушаоце.

****Андреа Димитријевић:**** Вероватно.

****Ана Брзаковић:**** Која су то деца са којима ви радите или млади људи?

****Андреа Димитријевић:**** Да, да, да. Хајде кренућу ја од Сидра како смо сели па редом. Сидро постоји шест година. Замишљено је као ресурсни центар за породице деце са сметњама у развоју и инвалидитетом. Значи окупљамо и пружамо подршку породицама, свим члановима породице деце са сметњама у развоју и инвалидитетом. Ми смо фокусирани на једну дијагнозу јер нам није фокус на дијагнози него на дугорочној подршци коју заправо видимо у оснаживању породица свеукупном. Кад кажем породица мислим на родитеље, старатеље, хранитеље, усвојитеље, браћу и сестре уредног развоја и баш нам је поента на оснаживању. Значи наши родитељи имају активности које пролазе кроз кроз наш рад у организације. Бивају обучени за заступање права деце за разумевање социјалног контекста важности да се укључе. Пружа им се емоционална подршка, ради се са њима, радионице, обуке, рад један на један терапеутски. Ја доста доприносим кроз свој примарни посао у томе са децом са сметњама у развоју и инвалидитетом трудимо се да их некако оснажимо кроз инклузивне активности. То нам је онако јако важно. Значи имамо инклузивне радионице плеса, сликања, цртања, путовања. Све је то некако повезано, али јако пуно радимо са браћом и сестрама, дакле типичног развоја, пошто са њима углавном некако се и не ради. Није није то довољно то подручје просто није негде ни заступљено. И онда временом како се ширила та прича око Сидра, како се број породица повећавао, схватили смо да нам је јако битно да се бавимо инклузивним образовањем као првим кораком ка развоју и стварању инклузивног друштва, јер то је негде основа и онда веома често смо у основним школама, чак смо и у програму рада предшколске установе Наде Наумовић, радимо и са дечицом од јако ниског узраста на прихватању различитости, на прихватању разумевања емоције, на повезивању са другарима и онда ту негде видимо заиста простор да се од малена гради једна добра база и не знам шта бих рекла друго осим да деца нам нису проблем, из мог искуства ми одрасли и одрасли чланови, зрели чланови нашег друштва смо већи проблем у разумевању и прихватању различитости. Тако да ето укратко окупљамо, оснажујемо, мотивишемо и трудимо се

да повезујемо породице са другим организацијама у нашем граду и шире јер заиста не мислим да можемо да пружимо све нити да морамо да пружимо све. Дакле, наш град има специфичне, да кажем организације које се баве специфичним дијагнозама, обољењима и тако даље кроз време. Тако да наши родитељи добијају све информације на једном месту. Дођу код нас и ми кажемо ок сад сте ту, следећи корак је тај и тај, обратите се томе и томе. Код нас добијате ово, код наше колегинице Сање имате следеће информације. Мислим буквално повезујемо људе и то је негде поента.

****Ана Брзаковић:**** Ако деца нису проблем у разумевању различитости, чему их онда учите на тим радионицама? У вртић узрасту...

****Андреа Димитријевић:**** На кажем да ја учим много више од њих него они од мене, али заправо их учим да прихвате своје емоције, да разумеју своја стања, да прихвате да имају право да буду збуњени и љути ако се појаве другари са сметњама у окружењу које можда не разумеју најбоље. Терам их да науче како да се ставе у ципеле својих другара, како да обављају задатке на мало другачији начин. И углавном регулисањем емоција и прихватањем различитости. Али кажем на том путовању много више учим ја уз њих него можда они од мене, а можда је права реч или израз рећи да заједно растемо кроз тај процес. Сада за овај међународни, хајде да кажем дан свесности о аутизму била сам у две школе основне, основној школи Светозар Марковић са дечицом другог разреда и са групом деце четвртог, петог и шестог разреда из вршњачке групе у школи Милутин и Драгања Тодоровић. Разговарали смо наравно на различите начине о том дану и о тој различитости, о прихватању. Рецимо клинци из вршњачке групе су нам послали пре тога једно 30-ак питања о којима су желели да разговарају тог дана и ја морам да признам да сам била толико дирнута питањима које су они поставили да сам отишла тамо са кнедлом у грлу. Дошло ми све да их само грлим онако редом јер питања нису била како та деца да се уклопе како и шта ми можемо да урадимо, како ми да олакшамо том детету да му буде лакше, како то дете са аутизмом конкретно доживљава школу, то ми је било питање. Како доживљава свет око себе. И онда оно најтеже за све нас родитеље, а да ли могу они икада у животу да буду самостални? Да ли икада могу да заснују породицу? Да ли знате некога ко је... Ја са поносом и са срећом дубоко могу да кажем да знам јер ја комуницирам са аутистичном заједницом широм света од Аустралије до Хрватске. Ето тако. И много учим од њих директно и сви ми који нешто говоримо у њихово име само дајемо своју перспективу конкретно те ситуације. Мислим било које дијагнозе небитно је. Дакле ми смо само посредници. Не значи да смо увек у праву. Али јако је важно да се отворимо, да чујемо из првог лица шта неко има да нам каже на ту тему. Ја бих волела да можда неки од ваших наредних серијала укључи особе са сметњама директно у комуникацију, да видимо какав је њихов поглед на свет. Тако да ето можда ако сам неког нечему научила то је да мало прошири перспективу и да мало се стави у туђе ципеле и да замисли да је могуће много више за све њих наравно. И рецимо тај сусрет последњи који сам имала је завршен са тим дубоким увидом просто који се тицао њих директно, деце уредног развоја који су се распитивали о својим вршњацима. То је било онако заједнички закључак да ни они не пристају на то да нешто за њих је немогуће, да не чују баш све што им се говори и намеће у смислу ограничења и не знам ни ја, уверења која им се некако сервирају. Јер ако могу ова деца и ови млади, то више нису само деца и њихове породице, а што не бисте могли ви и негде тај део пребацивања преузимања заправо одговорности за то окружење у ком бораве ти млади са сметњама било које дијагнозе то ми је било онако баш утисак невероватан то су дечица која су, ја зато кажем не не сумњам у децу, али

ми одрасли морамо да проширимо мало ту своју мапу, мало тај поглед на ствари. Зато смо и данас овде сви ето окупили се да причамо и о томе и о сарадњи као нужном предуслову да се то реализује зато што је то јако важно.

****Ана Брзаковић:**** Сања, ви не радите са децом, ви радите са нешто мало већом децом, са студентима.

****Сања Стојановић:**** Зависно до колико година се сматра да нису деца. Али да се вратимо на главну тему. Удружење кад је основано 2002. године већ је постојало Удружење студената са хендикепом у Београду и у Нишу и у Новом Саду. Значи фалило нам је то у Крагујевцу. А први и основни фокус у оснивању удружења је био да се млади са хендикепом образују. Значи да хендикеп не може никако да вам буде препрека за образовање да напредујете, да радите на себи и да се укаже на све врсте дискриминације које постоје у овом нашем друштву. Оно што се урадило за 20 година, могу да причам из визуре Удружења студената са хендикепом, јесте то да смо добили да сваке године се повећава број младих људи који имају неку врсту хендикепа, који се суочавају тачније са неком врстом хендикепа, а који настављају своје школовање. Међутим било је година кад је то било у неком како бих рекла застоју и онда смо схватили да не можете имати студенте ако пре тога не радите нешто са средњошколцима или са основном школом и онда смо имали разне исто пројекте партнерске додуше у основним школама првенствено, пре ученика смо радили са наставним особљем тачније и с њима смо имали неке радионице. Оно што је Андреа рекла није нама проблем, мислим проблем, не знам како то ни да зовем, проблем у деци, проблем је мислим веће разочарење моје лично јер ја сам иначе исто наставни радник, тачније предавала сам биологију једно вријеме у једној школи близу Панчева и схватила сам да знате како, ја кад сам била мала ја сам мислила кад уђеш у наставничку канцеларију тамо седи неки јако образован свет који све живо разуме. Онда сам схватила да то у ствари није тако. Образован је и свет који све живо разуме нам сједи по учионицама. Само их требамо усмерити. И у раду са са наставним особљем сам схватила да они много теже то како бих рекла инклузију подносе буквално тако да кажем зато што нам је она наметнута малтене преко ноћи. И оно што мени рецимо смета кад неко помене инклузију је то што се сматра да је то неко морање. То је нешто што ви морате, у ствари није. Инклузија је начин живота. Значи свако од нас без обзира да ли имате инвалидитет или немате има своје одређене потребе. То да ли ћете ви да једете лијевом руком, десном руком, пишете. Мислим просто да би неко остварио неки свој пун бенефит и просто свој живот оплеменио и нешто урадио корисно за друштво у којем живи, сматрам да морамо да имамо исте полазне тачке. И то је оно што би инклузија у ствари требала да буде. Да немамо дискриминацију по томе да ли може да уђете негде. Ко ће вама да забрани да ви уђете негде? На пример, било да је то кафић, продавница, ресторан, било шта друго. Забраниће вам одсуство могућности да отворите врата. Како се зове то? То је велики проблем код нас и хоћу, можда сам мало предалеко отишла, али само још да кажем да смо онда почели да радимо радионице са средњошколцима. То радимо задње четири године уназад где смо прво почели са радионицама у којима причамо о познатим личностима са хендикепом како њих њихов хендикеп није спречио да ураде нешто важно у животу што је можда директно или индиректно утицало на све нас. А онда смо схватили да је врло важно да радимо и радионице емпатији како са децом тако и са наставницима који дођу са том децом код нас у удружење. Врло је битно да сви дођу код нас у удружење, не да ми идемо по школама јер они замишљају да ко зна сад шта има у том удружењу. Тако да мора више да буде међусобне сарадње. То што ћемо се удружити нас троје, то

је дивно, али мора да се удружи још троје па још троје. Мислим, хоћу да кажем да без заједничке сарадње нема нам пуно напретка. Дефинитивно. Морамо се више више удружити 100%.

****Ана Брзаковић:**** Ко треба да нас учи емпатији? Да ли то треба да буду Андреа, Сања, Микица, неки други представници неких других удружења или се то учи у кући?

****Сања Стојановић:**** Па ја мислим да то прво полази из куће за почетак, а онда многи мисле, рецимо нама су деца кад дођу на радионице, онда помисле ко зна шта с ћемо ми ту сад да причамо. Мислим да у ствари добију такву информацију повратну пре него што дођу. Ко зна, не кажем да их неко застраши, далеко од тога, него просто мислим човек има страх од непознатог и то је ваљда негдје укоријењено у свима нама. Али рецимо на крају тих радионица они добију мале папириће на којима пишу своје...

****Ана Брзаковић:**** Утиске...

****Сања Стојановић:**** ... Утиске са радионица и могу вам рећи да рецимо ти утисци пуно пута кад их читам схваћам да смо ми баш на добром путу. И хтела бих да кажем још једну ствар. Скоро смо исто били на неком састанку и негде су нам рекли као ето они се зову Удружење студената с хендикепом, али хендикеп није правилно, правилно је инвалидитет. Зашто хендикеп? То да разјаснимо. Зато што оног тренутка кад у друштву не будемо имали ни једну препреку нећемо се више звати Удружење студената са хендикепом, јер хендикеп је у ствари препрека која се намеће у друштву за нормално функционисање свих нас. Значи тотално је невезано за дијагнозу, за шифру. Мислим, делимо људе по шифрама што је скроз безвезе. Свако од нас има неку шифру. Мислим сад да одемо сви код лекара, сви ће да добију неку шифру. И шта сад то значи? Да смо сви особе са инвалидитетом. Па мислим дајте онда да направимо, тежимо ка томе да направимо друштво где нећемо више ми можда да постојимо да се зовемо Удружење студената са хендикепом. Ето то је то.

****Ана Брзаковић:**** Микице, како функционишу Свици у мраку осим што сте Ви даривали своју дедовину, очевину? Јесам ли Вас лепо разумела?

****Микица Петронијевић:**** Само да се вежем на Сању за ову тему. За мене је највећи инвалидитет који постоји када човек у себи нема емпатије, љубави за ближње. А то је оно са чим се ми суочавамо данас. Значи овај савремен живот који је дошао је донео толико отуђености и самољубља да сви гледамо само у себе. Не видимо човека поред себе. А ја исто волим да кажем да не постоји човек који нема проблем да ли је видљиве или невидљиве природе. Значи сви носимо неки свој крст. И једноставно било би много лепше када би само чули и разумели особу преко пута и уважили га са свим оним што јесте. Рецимо, мој син је аутистичан има 27 година и баш ми је онако нека агенција која се бави тиме рекла као неке предрасуде на тему аутизма је као да сви су једнаки. Ја кажем то је грешка у старту. Ми смо сви индивидуалне личности, карактери. Нас четворо сами за себе. А болест је нешто плус што се залепи на нас. Значи сваком детету који је исто замка стално говоримо деца са сметњом у развоју та деца постају млади постају одрасли људи. И ту сам ја уочио један велики вакуум за младе тинејџере децу у пубертету и плус старије особе да не постоји ништа. Значи постоји та инклузија која се спроводи на мишиће. Нема довољно ни стручног особља ни ничега и плус је ми не прихватамо на прави начин. Значи све се подразумева да неко мора, морање. А кад би било мало више љубави и разумевања, то би ишло много лакше. То је управо оно што ми радимо у нашем центру. Значи долазе нам деца. Једна

реченица која ми звони у глави после неких првих догађаја били су унуци једног мог пријатеља који је у пензији и дошао је са своје троје унука. Један најмлађи мали који је био ту је рекао деда ја сам срећан што сам здрав када је видео децу која која су ту. Али после другог доласка, трећег, он се играо са њима и то је по мени најздравији приступ, најчистији, када те нико не тера да се дружиш са неким, него ти изградиш то у себи. Да. И ја сам то у младости имао. Ми увек смо имали у крају неког ко је нежнији, који је другачији од нас и увек смо га чували и штитили. А данас је неко друго време. Елем, да се вратим на Свице у мраку. Значи моја идеја је била да направимо ресурсе где сва удружења и родитељи могу доћи, првенствено могу доћи сви исто. Нисмо хтели да се фокусирамо на дијагнозу него онај диван назив који ми користимо у православљу. Сва потребити, деца и одрасле особе су добродошли и кад смо код тога патријарх Павле је рекао да не постоје деца са посебним потребама. То су деца са посебним благословом и заиста јесте тако. Значи мој син Михајло када смо га добили били смо апсолутно у мраку. Нисмо знали ништа пре 27 година и то је био озбиљно искушење и за нас као родитеље. А сада ја то доживљавам као велики благослов. Јер Михајло је један заиста интересантан младић који шири радост где год да се појави и ми ту сада хоћемо да се посветимо тинејџерима, да им оплеменимо дан са бројним садржајем. Ја сам то кренуо за време короне где се видело да ми не знамо шта ћемо са собом када смо у соби три дана и гледамо плафон. И сад замислите када неко је спутан да има пријатеље, да има активности и то је оно што ја хоћу да им пружим. Значи на једном имању у природи где природа ради свој посао. Имаћемо и животиње у будућности. Сад ширимо те капацитете смештајне, копамо и базен. Значи идеја ми је да направимо један врт и оазу добре наде, љубави, где сви људи добре воље су добродошли и у оквиру актуелних политичких дешавања где смо ископали ровове на две стране. Кад нас питају у оваквим емисијама да ли има емпатије међу људима ја кажем па здраворазумни људи на улици би свашта радили једни другима од увреда до убистава а ми као нејаки који смо увек на периферији сад замислим колико смо скрањени када ми који смо здраво не можемо да нађемо речи разумевања једни за друге. И сад замислите ту борбу која је остављена свима нама и тај крст да се носимо да изборимо се за неко праведније лепше друштво него што је данас када ми одемо са овог света и да знамо да смо нашу децу оставили барем за мало у неком лепшем окружењу него што је било кад смо ми били ту.

****Ана Брзаковић:**** Драги Златоусти настављамо причу о функционисању и актуелној а и будућој сарадњи. Три удружења, у питању су Удружење Сидро, Удружење студената са хендикепом Крагујевац и Удружење Свици у мраку. Прва два удружења постоје и функционишу у нашем граду Крагујевцу, а Свици у мраку функционишу и постоје у Аранђеловцу. Стога, Микице, сада бих овај део емисије наставила са вама да нам испричате досадашње искуство Свитаца у мраку. Колико је та ваша жеља да приуштите и омогућите свима да буду у природи у контакту са животињама заживела и колико сте наишли на разумевање оних о којима сте заправо мислили када сте своју дедовину заветовала Свицима у мраку?

****Микица Петронијевић:**** Па искрен да будем ја сам дошао на идеју да оснујем удружење када је била она корона сами почеци те короне када је могло на улици, не може на улици, може на улици не може на улици и реченица која ме баш онако потресла уз сво уважавање кућних љубимаца да је прво дозвољено шетање кућних љубимаца па тек онда смо се изборили за право да нашу децу изводимо напоље и у том тренутку некако ја сам са братом разговарао поводом неке имовине коју имамо и дошао сам на идеју да одем тамо са Михајлом да уредимо и да боравимо током тог периода, не знајући шта нам та корона доноси и само нека Божија промисао

што само за Михајла, хајде да уредим то да родитељи и пријатељи могу да долазе ту са својом децом да направимо нека дружења и онда то, ништа нешто посебно маркетиншки обнадовао, него тако кроз пријатеље направили смо донаторско вече у том једном шумадијском воћњаку. Првак београдске опере Оливер Његу је певао. То је било импозантно. Иначе прво смо направили летњу сцену где реализујемо позоришне програме, играмо и вечерње и дечије представе и бројне садржаје и тако је кренуло. Кренули смо 2021. са летњим инклузивним кампом. Ево сад слаavimo свој пети рођендан и ове године ће бити пети летњи камп. Оно што ме заиста радује, ни сам нисам знао како ће то да функционише. Значи све моје жеље да направимо неку оазу за нас и нашу децу, нисам знао. Међутим слава Богу, ко год дође ту каже да осећа благослов, да осећа неки мир, спокој и да деца не невербална деца неће да иду, трче боси уживају у тој природи. Оно што ме посебно радује је да смо створили озбиљне услове. Ова година ће бити кључна за те грађевинске радове. Направили смо летњиковац. Ми га зовемо дефектолошки летњиковац који има 70 квадрата, који ће имати 10 радних столова, имаће љуљашке, имаће кревете за одмор и то је централни део нашег дефектолошког парка где ћемо и по великим врућинама и по некој киши моћи да реализујемо садржај. Управо постављамо други вајат. Имамо пет кревета у том главном објекту. Значи тренутно смо на неких 13 кревета смештајних капацитета. Кренули смо да радимо и базен. Имамо стазу за шетњу која ће ићи у неку шумицу коју коју имамо. Тај дефлекторолошки парк биће направљен са неким полигоном за развој моторике и свега тога. Али оно што је приоритет, ја то волим да кажем, ми ту капију немамо, а врата не закључавамо. Сви људи добре воље су добродошли и основа је љубав. Никаква зграда, никакав објекат, никакви реквизити не могу надоместити оно кад је потпуно уважавање, љубав коју желим да пружим са својим стручним тимом и то је оно што испуњава и ево сад у петој години крећемо и озбиљније и ширимо се са сарадњом. Андреа и Сања раде нешто чиме се ја нисам бавио и онда се аутоматски предивно допуњујемо. Ја имам услове, ресурсе, капацитете, они имају знање у конкурсима, организацији свега тога и онда та нека кохезија биће савршена, а све у корист наше деце. И то није нешто што ће трајати ову једну годину, него ће бити позитивна пример како један озбиљан проблем у нашем друштву може да се реши. Значи све може да се реши када када постоји жеља и љубав и пажња и то је оно што ми радимо. Значи промовишемо, ми смо њихов глас у јавности за оне који који не могу подићи свој глас и надамо се да ће у некој будућности мало више бити љубави међу свима нама и да ће држава на један системски начин помоћи тим родитељима и тој деци. Тренутно је актуелан закон родитељ неговатељ. Нећу да ширим причу него само хоћу да кажем да је то само један каменчић у мозаику те системске подршке која нам је неопходна. Не само сад тај закон, него је пуно тога што треба урадити. Али ништа да буде морање него да једноставно људи схвате да то може свакога да задеси, што каже Сања. И проблем јесте што је статистика неумољива, што све више деце се рађа са бројним развојним сметњама, а ми се правимо, окрећемо главу и онда ће доћи тренутак где ћемо са том децом, шта ћемо са тим људима, са младим људима да им пружимо адекватну подршку кроз свој живот. Значи то је један животни циклус од рођења до смрти. Право на рад, право на породицу, право на друштвени живот. Сва могућа права која су нам загарантована.

****Ана Брзаковић:**** Микице, Сања, Андреа, има ли ко чује тај ваш глас којим говорите у име оних који не могу да пусте свој глас? Цитираћу Микицу од малопре. Има ли ко да вас чује?

****Сања Стојановић:**** Па ја мислим да има. У ствари сигурна сам да има зато што у овом нашем дугогодишњем раду не може се рећи да нико ништа не разуме. То није тачно да не испадне сад да

кудим само. Не кудим уопште. Напротив баш мислим да има и мислим да је врло важно да се прича и да се повезујемо јер ако чујемо нас троје онда ћемо ми рећи још неком то је већ шест људи на пример. Значи просто врло је важно да се ради и са децом уредног развоја. Зашто? Зато што су они данас сутра ти који ће бити исто доносиоци одлука у овој нашој земљи, у овом нашем друштву. Међу њима сигурно ћемо имати 100 посто децу са инвалидитетом, са хендикепом који ће надамо се стварати друштво у којем нећемо имати тај проблем тог друштвеног хендикепа тако да га назовемо. Тако да мислим да има и да само треба да тражимо просто људе који су како бих рекла свесни себе, свесни света око себе, времену у ком живимо и који просто што што смо се сви овде сложили само имају потребу да шире љубав на различите начине. То је то дефинитивно.

****Андреа Димитријевић:**** Да могу да се надовежем да ли то неко чује? Сигурна сам да чује. Оно што фрустрира јесте што тај глас наш, мора да нас је више да би било гласније одјекује, али некако треба више времена да...

****Ана Брзаковић:**** Ко ме се сада Андреа обраћате када то кажете? Кога прозивате под знацима навода?

****Андреа Димитријевић:**** Па пазите, ја не прозивам, али позивам да се укључи свако од слушалаца пре свега који ово чује. Свака особа на овој планети. Свака особа у овом друштву чиме год да се бави јер једино оно што заиста можемо да утичемо јесмо ми сами и окружење наше најближе. Чиме год да се бавимо и ако не преузмемо одговорност за тај део, јер свако може да да макар нешто. То сам баш са и својом дечицом причала. Било ми је сјајно кад су питали шта могу да ураде. Па можете за почетак да избегнете неке непријатне, нелогичне, нељудске облике понашања. На пример, рецимо, да се скине стигма са некаквих друштвених образаца понашања наше деце. За почетак дала сам пример клинцима скоро ево ово бих поделила. Значи ситуација у јавности. Родитељ шета дете са сметњом у развоју. Може бити аутизам, може бити нешто друго и дете доживљава мелт даун за људе који то не знају. Дакле није тантрум, није добило играчку па се баца по улици. Значи преплављено је сензацијама, лоше се осећа, не може да исконтролише. Пада на земљу на сред тротоара у близини саобраћајница. Родитељ који не може да га повуче са улице, реално стање врло често. Деца што каже Микица нису више само деца него су одрасли млади људи јачи од нас врло често. И шта се дешава? Људи врло често прођу, само прођу, заобиђу или упере прстом, прокоментаришу лоше понашање или лоше васпитање родитеља или о томе сам баш доста разговарала са младима у том вршњачком насиљу па дигиталном насиљу, узму па почну да снимају такве садржаје па онда не знам чак и деле на различитим групама друштвеним мрежама и тако даље. Тај гест, то шта ми одлучимо у том тренутку да урадимо, не само у том тренутку, у сваком тренутку нашег постојања заправо одређује будућност нашег друштва. Ти мали ситни кораци о којима обично врло често као друштво кажемо па није до мене, па не могу ја пуно па или упере прстом у нас па кажу јао па лако је вама ви сте активисти, ви то боље, ви то знате боље од нас. Није тачно. Свако може да уради нешто и небитно је на којој позицији седи, да ли је у власти, да ли је у опозицији, да ли је у школи, да ли је у трговини, да ли је у таксију. Ја сам скоро имала вожњу са таксистом који ми је рекао, приметивиши мог сина који је такође аутистичан, има 11 година сада пуни, рекао ми знате шта, моје дете није дуго говорило. Ја му могу ово да препознам. Знам да многе моје колеге не разумију. Ево вам моја визит карта кад уђе у лошу фазу, кад му није добро, кад морате негде да га одбаците, молим вас позовите мене. Ја ћу разумети и знаћу како треба. То је гест који мења живот. То је једна реченица. То је једна визит карта. Мени је дало сигурност да могу да се крећем сигурније у простору са својим дететом, на

пример. А ви не можете веровати који је то степен олакшања за једну особу, за једну породицу. То је мали гест. То је огроман гест. За нас је огроман. Е такве гестове можемо сви да да чинимо у свакодневно функционисању и онда смо разговарали доста и са клинцима и са старијима и рецимо ја сам била одушевљена што је доста особа где је наставно врло често присутно на на тим нашим разговорима где где њих занима да то чују. Па шта можемо да урадимо? Па померите школску клупу да се не удари дете за почетак ако крену у ту неку фазу или не знам обратите пажњу на безбедност или не знам шта год да је. Једноставно да се пробудимо, стварно можемо свако од нас може да допринесе нечему. И не смемо да останемо по страни. Мислим да је јако важно се свако од нас на свој начин укључи са оним чиме располаже. А свако од нас Бог нам дао толико благослова. Свако од нас има нешто чиме може да допринесе. Ми сад причамо о особама са сметњама у развоју. Скроз је небитно. Бака, дека, трудница, шта год. Неки леп гест.

****Андреа Димитријевић:**** Па наравно и нама треба подршка. Ми не знамо често ни да је тражимо ни да је примимо. Врло често. И с неке стране морамо да поведемо рачуна и о томе да не намећемо ту своју подршку и не знам ни ја на силу, него неки пут и да затражимо заиста и да будемо срећни кад примимо подршку других. Јако је је важно. Ништа од овога не можемо сами. Рецимо на паузи смо разговарали како смо искомуницирали Микица и ја први пут, била је промоција његове прве књиге поезије је ли тако која је ишла у хуманитарне сврхе за продају и за реализацију активности у његовом центру и негде смо искомуницирали порукама. Ја нисам могла да дођем на промоцију у Београд, али сам рекла што не бисмо организовали овде. Тотално спонтано и ми смо то урадили за пар дана смо је ли тако, нешто много брзо. Нашли сараднике истомисљенике ко хоће да нам уступи простор. То све лако иде кад се људи просто пронађу. Али знате шта су били коментари након тога? Нисмо можда причали о томе, многих мојих колега а шта ти имаш од тога што си то урадила? Зашто ниси урадила то за Сидро? Па организуј нешто за себе па скупи за... Ја сам била у шоку. Причамо о сарадњи. Није ме питала сигурно Сања, али ја сам била јако изненађена, непријатно тим коментарима. Кажем чекајте, али ако препознате да неко ради нешто добро и просто проналазите вредност у томе и ваљда се радујете да се то шири. Мислим на колико год. Па камо среће да има свидат са 50 кампова и не знам из хидроцентра 50 и не знам ни ја треба нам па зашто се не бисмо подржали шта је проблем, не шта имате од тога зар није и тај ниво свести хендикепа?

****Ана Брзаковић:**** Па јесте шта је озби озбилик то је...

****Андреа Димитријевић:**** Али ето зато смо ту да причамо о том мислим то је друга страна ове приче, има и тога значи, није све само сарадња, сарадњу можете да остварите с људима са којима се разумете и делите вредност, а ако су наше вредности да подржимо породице на том путу на различите начине са оним што имамо. Опет кажем сви имамо, благословени смо различитим знањима, способностима, вештинама. Ја немам дедовину, да имам вероватно бих нешто као Микица али има икицу. Тако да сад смо решили. Хоћу да кажем ништа није случајно и сваком је дато нешто да се нађе на путу овог другог и да направимо заједно разлику. Ни ви данас што седите овде са нама нисте случајно ту. Ни пројекат који сте написали који реализујете и нисте кренули од тога ко ће то да чује да ли ће чути, шта ће, него хајде да урадимо. Зато смо сви овде данас и мислим да је то суштина значи да заједно направимо промену. Па сад нек тај одјек буде што јачи свакако.

****Ана Брзаковић:**** Микице колико је тих 13 лежајева преко године осим током летњег кампа заузето.

****Микица Петронијевић:**** Па не знам сад тачан број. Највећи нам је проблем стручан тим људи дефектолога, логопеда, медицинских сестара. Први пут је сишао аутобус доле у тај, ми смо километар и 100 од главног пута и то је био догађај пун аутобус. Имали смо у једном тренутку 150 људи родитеља, деце. Значи заиста је било феноменално и тек кад су отишли сви ја сам помислио јој драги Боже шта би било да се не дај Боже нешто лоше десило. Међутим, за пет година нисмо имали ни један инцидент између њих или да неко, неки наступ, без агресије нешто, него заиста ја желим да верујем да је место благословено и да је тако. Највећи проблем мени је био што паралелно радим грађевинске радове и спроводим реализацију кампа и онда на мишиће једно и друго. Оно што што ме радује да некако се види крај тих грађевинских радова ако Бог да ове године следеће максимум да завршимо и да заокружимо и да онда посветимо се 100% бављењу нашом децом и да имамо тај капацитет неких до 15 лежајева. Мислим да је то сасвим довољно јер нам није идеја да радимо на количину него да сваком детету се посветимо као индивидуи, као посебном бићу, да дефектолог ради један на један, а не да буду неке колективне групе чисто да се нешто ради, а да не радимо на прави начин. Тако да од следеће године Боже здравља ћемо радити током целе године. А вратио бих се на ову тему која је заиста мислим да у овој недељи када сте нас позвали не постоји бољи термин него у страсној седмици да мало анимирамо људе и да свако зарони у себе. Ја кажем када су неке теме на овим друштвеним мрежама само неки пут уђем у коментар да видим колико смо болесно друштво. Нажалост значи један човек да напише на друштвеним мрежама помаже Бог добар дан пети ће већ да каже шта ти мени добар дан и ово и оно. А сад замислите како каже како је нама где знамо да су ти коментари не некако небитни, али опет повреди човека. Замисли тај коментар или мени један јуче пријатељ из иностранства. Ма каже, то кажу људи, Микица то има лични интерес, зато ради о томе. И сад замисли да се спутаваш да не кажеш да Бог да свако има тај лични интерес као што имамо ми далеко било и тако нешто али нећемо да мрачимо да помињемо. То је још једно искушење додатни крст који који је на нама и ја заиста некако желим да верујем да ћемо успети у свему томе јер ти те деце и родитеља захвалност када су тамо је нешто што ме гура да знам да ћемо успети и да је то нешто што је њима неопходно и потребно и видим да им је много лепо и то је оно што ме испуњава и ја сам то доживео као неку своју мисију да што је мени оплемењило живот и учинило ме бољим човеком. Ја сам тренутку схватио да је Михајло ту да од нас чини боље људе, целокупну породицу. Све нас гура и мотивише да будемо бољи људи. Питање шта би било да немамо њега у ком смеру би отишао мој живот и тако...

****Андреа Димитријевић:**** Не би било ни Свитаца, богами ни Сидра, да није наше деца ни тог искуства и то је исто посебно...

****Микица Петронијевић:**** Па то...

****Андреја Димитријевић:**** Посебно питање.

****Микица Петронијевић:**** Да.

****Ана Брзаковић:**** Ево нас у последњем блоку данашњег издања емисије из серијала Заједничарење у ком се бавимо јачањем солидарности са особама са инвалидитетом. А у студију уколико сте се сад укључили у наш програм за саговорнике имам Андреу Димитријевић, председницу и оснивача удружења Сидро, Сању Стојановић председницу Удружења студената са хендикепом Крагујевац и Микицу Петронијевића председника удружења Свици у мраку. Сада пошто је главни разлог што смо ми овде данас заједно на истом месту да чујемо и на који начин ће Сидро, Сања, поменуто удружење које ви водите и Свици у мраку сарађивати у перспективи. Ко жели да крене... одакле да кренете? Андреа...

****Андреа Димитријевић:**** Од почетка.

****Ана Брзаковић:**** Од почетка...

****Андреа Димитријевић:**** Да, нека буде... Сања и ја кроз своје организације сарађујемо већ неколико година. Апсолутно не постоји пројекат и активност где Сања није била укључена код нас, а и обратно. То укључује састанке са представницима, не знам, ректората, школа и тако даље. То укључује наш фестивал Инклузона где нам је Сања била у главном одбору за доделу награда за најинклузивније решење у основним школама. То подразумева и едукације у којима смо просто заједно на пројектима. Скоро смо радили пројекат родитељи - амбасадори дечијих права. Сања нам је била ангажована као особа која јако добро познаје људска права, као стручњак за људска права деце и младих у образовању. Тако да тај вид сарадње намеравамо да развијамо и даље. Шта год нам дође на пут верујем да ћемо наћи начин да се укључимо међусобно јер непрестано учимо једни од других. А рецимо конкретно њено искуство је вишедеценијско на том пољу. А с наше стране је велики ентузијазам и тај контакт са млађим породицама јер ми окупљамо сад већ преко 100 и више, не знам, стотинак јаче породица, представника у нашем граду и то је просто константан проток. Значи увек нам дође ново, неко оде, дођу нови, дођу овде да просто се оснаже. Идемо даље. А што се тиче Свитаца и Сидра предстоји нам Боже здравље шестомесечни инклузивни камп где ћемо да удружимо снаге. Дакле имамо ресурсе Свитаца у мраку, њихов целокупан простор буквално домаћински на изволите значи радимо шта знамо. С друге стране све ове активности које ми спроводимо и оно што они знају ћемо умрежити у једну мрежу заиста подршке деци и младима и породицама. Тако да ћемо имати један онако систем и обука за породице и различитих активности за децу, укључујући и радионице позоришта, је ли тако, сценског говора и плеса и не знам креативних и кувања. Ја више не знам, свашта нешто ћемо да радимо.

****Микица Петронијевић:**** Акцентат ће бити на савладавању тих свакодневних рутина где...

****Андреа Димитријевић:**** Класично можемо да помогнемо да олакшамо и њима и породицама свакодневни живот.

****Микица Петронијевић:**** Али оно што сам рекао и у уводу, поента је да им пружимо садржаје, да буду друштвено укључени, да им се оплемени дан, самим тим и живот и да осете једноставно да су вољени, да су део неког друштва, да припадају, да су уважавани. Ја све гледам кроз пример мог сина. Изузетно воли кад га похвалим, када нешто одради. А то волимо сви. Значи не постоји човек који не воли да прими неку врсту похвале за свој рад. Тако да једно апсолутно уважавање и велика љубав према њима да сваки дан, тај дан, тренутак проведу испуњенои, срећни и радосни и осмех на на њиховим лицима је нешто што је мени најзначајније да смо успели јер ми имамо и

често родитељи и погрешне амбиције и са здравом децом желимо да сви буду Новак Ђоковић, Јокић, Никола Тесла. А ја сам схватио да мој син обожава музику, воли путовање, воли пливање и све оно што њему изазива осмех да му пружим и да сам ту као родитељ да кажем победио, да неке те једноставне ствари које њега испуњавају у његовим оквирима, његовим амбицијама, жељама да му приуштим и да кажем за себе да сам ето као отац дао највише што сам могао.

****Сања Стојановић:**** Па не знам, што се тиче Удружења студената са хендикепом ми смо исто са Андреом уортачени, она нам је била партнер на оном пројекту Вршњачко насеље. Знамо ли шта је. А то смо радили по средњим школама у Крагујевцу где циљ нам је био да видимо шта средњошколци сматрају за насиље и да ли га препознају. Андреа је то исто радила у основним школама, ми у средњим школама и врло су нам били занимљиви резултати. Шта да кажем? Што се тиче све оно што је Андреа набројала, значи све те битније, како да кажем, састанке, разговоре радимо заједно просто зато што сматрам да нам је исти циљ. Она има дете које је у редовном образовању. Тако да значи морамо да се залажемо за образовање да свако може да научи нешто. Ја највише не кад не каже он не може да научи ништа. То није тачно. Свако може да научи нешто. Само је битно како ћете ви приближити то што неко треба да учи. Мислим што може да научи. Прво испитате терен па онда није не може свако што је Микица рекао овај бити ни Новак Ђоковић ни овај ни онај, али свако има нешто шта му лежи и где може да оствари своје најбоље резултате. И наш циљ удружења у наредном периоду кад су у питању Андреа и Микица ево сад као нови партнер на свим даљим пројектима јесте да спречавамо предрасуде, табуе и просто да ширимо ту мисао да свако од нас има своје тачно одређено место на овој планети. Зато је ту и учи нас нечему и свако треба да учи од некога. Одрасли од малих, не само мали од великих. Јер сматрам да пуно пута то може бити и врло погрешно. Више ћемо некад чисто деци. Само треба боље да их слушамо. Мислим да да одрасли некад занемарују оно што деца говоре ти си мали, не знаш шта причаш. Тако да више треба да слушамо нашу децу и сигурно ћемо доћи до фантастичних размишљања и резултата у неким даљим пројектима дефинитивно јер деца су просто та која треба да буду боља од нас.

****Ана Брзаковић:**** А када сте поменуле тај заједнички пројекат везан за препознавање вршњачког насиља, шта је ту било занимљиво што сте открили одакле кренути?

****Андреа Димитријевић:**** Могу ја, било је свега. Мораћемо да поделимо личне утиске да не причамо у име једна другој, али мој лични утисак је био да деца препознају, али да не реагују, да не пријављују насиље. Дакле у 50% случајева или јаче, више немам испред себе публикацију, више од 50% деце је изјавило да је присуствовала неком облику насиља. Да ли сад углавном физичко је чак и најмање заступљено. То је добро. Мислим дотле смо дошли али дигитално, психичко, емоционално и тако даље, вербално, то је све присутно. Приметили, видели и нису се обратили. Такође деца у основним школама су бар код нас изјавила да се осећају мање безбедно у школама него рецимо у ваншколском окружењу што је мени било онако врло проблематично. Дакле то је био онај моменат како сад даље ангажовати децу да постану одговорни учесници овог друштва да одреагују да знају коме да се обрате да да не буду само посматрачи дешавања и заправо из тог пројекта баш што се нас тиче проистекла је Инклузона тај први фестивал инклузије у Србији мислим али у Крагујевцу свакако где смо хтели да ангажујемо децу и младе. Наравно, кренули смо од основне школе, од основних школа ове године, после ће се то ширити, да заправо заједно изградимо то инклузивно друштво, побољшамо окружење за реализацију. Сад и мени та инклузија звони кад кажемо 10 први пут инклузије, али просто неизбежно је. Ја кажем толико је

мали проценат школа за специјално образовање у Србији. У 80% градова у Србији је та инклузија једино решење и не може другачије. Зар је онда лакше да научимо шта ћемо с тим и како да се поставимо него да бежимо од ситуације проблематичних неких околности. Ми сад имамо ситуацију да међу ето да кажем просветним кадром иде она флоскула и наратив да они не знају шта би са том децом. Инклузија уведена 2009. ОК. Јесте наметнута. Вероватно збрда-здола, није припрема одрађена како треба. Свашта је донето и предодређено за подршку наставном особљу, у пракси они ту подршку немају и заиста јесте тешко и ту нема спора. Значи стварно људи су у проблему. Али не можете 15 - 16 година након тога да говорите да не знате. Ако не знате, научите, обратите се било којој од наших организација. Ми ћемо да вас упутимо. Ја, ево Сања, борац страстан за право у образовању. Па обратите се, доћи ће... Помоћиће, упутиће ва,с дођите у наша удружење, волонтирајте, видите ту нашу децу, дођите једном годишње два дана, па ћете научити. Мислим толико је могуће. Зато кажем а не можемо очекивати од деце да буду активни учесници овог друштва и да прихвате одговорност да пријаве и насиље. То је и занемаривање је неки вид насиља, је ли тако? И кад не реагујете на нешто је насиље ако они виде одрасле, је ли тако који то не чине. Дакле и они морају да имају добар узор. И онда зато кажем свако од нас има тај задатак да буде па условно речено светионик свима око себе да да свој пример. Џаба можемо ми сад да причамо до сутра ако не примењујемо то у пракси.

****Ана Брзаковић:**** Када ће да крене да светли тај светионик Свитаца у мраку у оквиру тог шестомесечног инклузивног кампа. Кад и како сте то осмислили?

****Микица Петронијевић:**** Ми светлимо већ пета година. Овај летњи инклузивни камп ће почети 1. јуна ове године. С тим што пре тога бих искористио прилику да позовем све слушаоце вашег дивног радија, 3. маја обележавамо крсну славу Свети владика Николај која нам је крсна слава нашег удружења. И онда позивамо све људе добре воље, донаторе, пријатеље удружења да нас посете да заједно обележимо нашу крсну славу и нашег светитеља и да онда кренемо 1. јуна у реализацију тог кампа. Припреме су већ у току. Радови на завршетку тих одређених грађевинских радова су такође у току. Чекамо да да прођу и велики празници па да наставимо са њима и да славу дочекамо припремљени и онда још неки радови и да будемо спремни за 1. јун на нашим страницама на друштвеним мрежама на Инстаграму и Фејсбук Свизи у мраку и на сајтусвициумраку.орг биће пријаве за летњи инклузивни камп где родитељи могу да пријављују своју децу. Већ су неки родитељи и пријавили тако да све ће бити на тим друштвеним мрежама. Оно што је интересантно још за сам крај да кажем када је Андреа причала о том волонтирању и тамо имамо дивну идеју. Имамо један санитарни контејнер, имамо тоалете, имамо кухиње, имамо шаторе. И ја сам осмислио да млади људи или читава екипа другара или парови дођу, могу да кампују на имању. Значи имају све услове да проведу викенд. Ништа их не кошта, све је бесплатно. Једино што што би волели да се мало подруже са нашом децом и то је најбољи вид инклузије да ето дођу на лице места, имају све услове да проведу викенд као у једном кампу. Имали смо младе људи из иностранства. Прошлог лета нам је била једна Кинескиња која је завршила историју уметности из Лондона. Провала је 15 незаборавних дана и даље смо у контакту. Били су млади људи из Француске, 18 - 19 година. То је исто нешто паралелно што радимо. Тако да много дивних ствари радимо и то заиста када Бог да даје нешто добро онда се развија у много различитих позитивних праваца. Значи ја мислим да тек у будућност ће бити много дивних ствари. Споменуо бих да оно што још радимо лепо као удружење да ми тај аутизам, ту тешку причу промовишемо кроз уметност, културу, кроз духовност. Ево недавно смо имали

предиван концерт у Народном музеју у Београду где смо обележили пет година нашег рада. Гости су нам били пријатељи из опере, из Народног позоришта. Небојша Дугалић је био специјални гост. Имали смо једног тенора који је био слеп, који нас је све оставио без даха својим извођењем. Тако да умрежавамо то и да покажемо да смо видљиви и да заслужујемо да будемо и активни у том друштвеном животу. Оно што ја лично радим, имам и своју позоришну представу коју играмо по Србији где сав приход улазница иде за Свице у мраку. Написао сам и два романа и две збирке песама. Ево управо ових дана ако Бог да биће у Крагујевцу па ћемо позвати ваше слушаоце да дођу. Прва збирка се зове Ко ће те штети да чита. Ја сам љубитељ тих неких наслова који појасне све у старту. А ова актуелна збирка друга се зове Песников тестамент. И пошто смо на надомак највећег празника Христовог Васкрсења, ја имам једну песму Васкрснуће са којом бих се одјавио из ове наше дивне приче.

Васкрснуће.

Васкрсао из себе сама расут по земљи још давних дана

Чекам да се изнова родим ко Лазар из старог храстовог пања.

Израсте му запис над мојим селом.

Од мене дрводељац сачини даске за сандук

Или греде за крст или наћве да будем, у мени да месе Хлеб наш засушни.

****Ана Брзаковић:**** Андреа, Сања, Микице, хвала вам најлепше што сте били моји саговорници. Надам се, верујем у то, да ће тај наш друштвени хендикеп, како Сања рече у једном тренутку, а то је наша свест да ће малим корацима о којима смо заправо данас све време говорили постајати све мање и мање. Хвала.

****Сања Стојановић:**** Хвала.

****Микица Петронијевић:**** Хвала вама. Ја бих позвао све људе да зароне у себе до краја овог поста и да размисли о себи. Али мислим да је све до нас ако променимо себе на боље променићемо и свет око себе.

****Ана Брзаковић:**** Хвала још једном. Свако добро вам желим.

****Андреа Димитријевић:**** Хвала вам.

****Микица Петронијевић:**** Збогом.